

בעזה ש"ת

שיעור פ"ב

מהדורה
רביעית

שיעורי

הלכה ישרה

דיני ימי המצרים - די דריי וואכען

לא ללמוד בשעת התפילה וקריאת התורה

הלכות ימי בין המצרים - הלכה למעשה

א. התקופה של ימי המצרים

ימי בין המצרים נחלק לד' חלקים: מ"ז בתמוז / מ"ח אב (ניין טעג) / תשעה באב / ומוצאי ת"ב.

ב. משבעה עשר בתמוז:

משבעה עשר בתמוז, נוהג איסור בריקודין וזמר, ברכת שהחיינו ותספורת.

ג. איסור שירה וזמר:

- ❖ אסור לעשות ריקודין ומחולות (אפילו ע"י אדם אחד) עם אנשים רבים סביב במעגל (מ"א סק"י).
- ❖ וכן לשמוע כלי נגינה (פרמ"ג בביה"ל ד"ה מעטים, מנ"ח ח"א ק"א ב', אג"מ א"ח ח"א כ"א).
- ❖ אך לשמוע נגינה בפה במכשיר טעיף וCD, עיין שו"ת שבה"ל ח"ח קכ"ז אות ב, הגריש"א תורת המועדים ס"ה.
- ❖ ובמקום הצורך להפיג הרגשת פחד ובדידות (איינזאמקייט) מותר בניגונים ושירים המעוררים הלב על חורבן וגלות (הגרשו"א הליכות שלמה ב', פ"ד דבר הלכה ו', הגר"ח"ק תורת המועדים שם ו').
- ❖ מותר לזמר לצורך פרנסה וללמד מוזיקה לגוים ולחולים וכדומה, שאם לא ילמד – יפסיד מפרנסתו, כגון שמשתלם עבור חודש וכדו'.
- ❖ ילדים מותרים רק כשעושים 'הכנה להצגה' וכדו', דאל"כ אסור (עיין פ"ת תצ"ג הע' 73 בשם שבה"ל).

ד. ברכת שהחיינו:

- ❖ אסור ללבוש בגד כזה שצריך מעיקר הדין (אפילו שלמעשה אין מברכים על זה כיום) לברך עליו 'שהחיינו'.
- ❖ אבל בשבתות עד ר"ח אב, מותר אפילו לברך שהחיינו (משנ"ב תקנ"א מ"ה, קבה"ל ח"א א').
- ❖ מותר לקנות עד ר"ח אב העמדער וכ"ש מלבושים פנימיים – אינטער וועש, זאקען, מכנסיים – הויזען, חאלאט ונעליים (שם).
- ❖ נכון שלא ייכנס בימים אלו, בדירה חדשה אם אין צורך בכך ואין לו הפסד, אפילו באופן שאין צריך לברך שהחיינו, כיוון שיש בו שמחה יתירה (א"ר י"ז, ובשעה"צ מ"ח).
- ❖ וכן נכון שלא לקנות מכונת חדשה – קאר בימים אלו, אפילו שאין מברכין עליה שהחיינו, והיינו ככל שאין בזה צורך לפרנסה או שהוא במחיר זול (Sale) (רב ברכת הנהנין פ"ב ס"ה, וא"ר שם).
- ❖ מעיקר הדין מותר ליתן מתנה בימים אלו – אבל כדאי להימנע מזה, מלבד לשום איזה צורך או לחתן וכלה עד ר"ח אב (נט"ג פ"ח ד').
- ❖ ליתן ספרים לחתן בר מצוה – מותר בכל אופן (שם).

ה. תספורת:

- ❖ אין מסתפרין – זיך שערן מ"ז תמוז, אחד אנשים ואחד נשים (רמ"א תקנ"א ס"ד), אחד ראשו ואחד כל שער שבגופו, ואפילו קצוות הפאות אסור (שו"ע י"ב ומ"ב עט).
- ❖ בר מצוה בחור שלא הסתפר מותר עד שבוע שחל בו ת"ב (דלא גרע מקטן) (אחרונים עפ"י משנ"ב).
- ❖ אבל מותר לסרוק – קעמן השיער (שע"ת ס"ק י"ב).
- ❖ השפה – שנארץ המעכב את האכילה, מותר לספר (שו"ע י"ג, מ"ב פ').
- ❖ אשה מותרת לגלח שערות ראשה לצורך צניעות (עפ"י שו"ת פנים מאירות ח"ב ל"ז ונ"ג, נט"ג כ"א א').
- ❖ וכן בתולה מותר לתקן ולקצר שיערה לצורך שידוכיה.
- ❖ מותר לגלח ג' ימים לפני טב"מ אפילו אלאחר ת"ב (שם).
- ❖ מותר לתקן ולקצר פאה נכרית – שייטל (שם).
- ❖ בדין נטילת צפרנים – מחלוקת, ולכו"ע בערב שבת – מותר, ואפילו אם חל בו ערב ת"ב.

ו. אזהרות שונות:

- ❖ לא ילך יחידי מחוץ לעיר בין 2-9 משום סכנה, וכן לא ילך בשום מקום סכנה כגון בים או ביערות וכדו' (שו"ע ס"ס תקנ"א).
- ❖ אבל מותר ללכת לים ובריכה שלא במקום סכנה (נישט אין טיפע וואסערען וכדו') (הליכת שלמה פ"ד ס"ה, וקבה"ל ח"ג ע' כ"ב, אבל יש חולק, עיין מקור חיים ס"ד והגידש"א הלכות ומנהג בין המצרים פ"ג ע' ל"ד, והגר"מ פיינשטיין שמעתתא דמשה תכ"ח).
- ❖ אם אפשר, לא יעשה ניתוח ושום טיפול רפואי שעלול להביא לידי סכנה (קובה"ל עמ' י"א).
- ❖ יש להשיגח שלא לעשות טריפס שיכול להיזקק בהם, וכן לא יעשה קונצען שונים, וישגיח שמשחקי ילדים לא יהיו בפראות – ווילד.

ד"ר הישגת הימים – ד"ר נילין מינצ'ה

ז. מר"ח אב:

- ❖ משונכנס אב ממעטין בשמחה (תענית כט, ב). אבל מותר ללבוש תכשיטים (א"א).

ח. דברים האסורים משום שמחה:

- אין קונים דברים של שמחה – ואפילו שמצא עכשיו בזול, כגון:
- ❖ תמונות לקישוט הקיר.
- ❖ לפתח (Develop) תמונות של שמחה.
- ❖ בגדים ושום צרכי התונה, כשיש זמן אחר ת"ב.
- ❖ אפילו סתם תכשיטים (Jewelry).

❖ כלי כסף (Silverware) או שעון זהב.

אבל באופן שאח"כ לא ימצא החפץ שצריך, או שיש לו הזדמנות לקנות במחיר זול מאד, אפשר שבאופן כזה מותר ליתן כסף לבעל החנות לשמור החפץ בשבילו אלאחר ת"ב, ובתנאי שלא יתן כסף בשביל הקנין (Deposit), וזה עדיין אינו שלו (נט"ג פ"ל ס"י י"א ס"ב).

מ. קניות לצורך הרווחה:

יש להימנע מקניות לצורך הרווחת הבית, כגון:

❖ כסאות חדשות לבית.

❖ ווילונות (Curtains) חדשות.

❖ רהיטים (Furniture).

❖ תאורה – לייטס, וכ"ש נברשת (Chandelier).

❖ שטיח (Carpet) חדש.

❖ מקרר – פרידזש חדש (כשאין הכרח).

❖ קאר חדש (כשאין הכרח או לצורך פרנסתו).

אבל באופן שלא ימצא מה שצריך, או שיש לו הזדמנות לקנות במחיר זול מאד, אפשר שבאופן מותר ליתן כסף לבעל החנות לשמור בשבילו אלאחר ת"ב, בתנאי שלא יתן הכסף בשביל הקנין (Deposit), וזה עדיין אינו שלו (שם).

י. לצבוע (Painting):

אסור לצבוע חלקי הבית (שו"ע ס"ב).

❖ וכן אסור מיני מלאכת צביעה (Paintings) לתלות אח"כ על הבית או בסוכה (עי' נט"ג שם), אבל למשחק בעלמא מותר.

יא. לתקן דברים הכרחיים:

מותר לתקן או אפילו לקנות דברים הכרחיים לצורך הבית, כגון:

❖ וילונות מקולקלים.

❖ מזגן (Air Condition).

❖ מכונה כביסה (Wash-Machine).

❖ לתקן כסאות שבבית.

❖ משקפיים – ברילען הנחוצים לו, ולא שמחליפם לשם יופי וגוי.

❖ הדחת ריצפה מותר רק לשבת.

❖ אבל מלאכת בניה בבית אסור, וכן מי ששכר גוי עבור מלאכה בניה בבית האסורה כדאי שיתן קצת כסף לפייסו שימשיך אחר ת"ב, ועיין במ"ב בדינים אלו.

יב. הלכות שונות:

❖ אסור לנטוע פרחים חדשים לגוי.

- ❖ אבל מותר להשקות צמח ופרחים שכבר יש לו.
- ❖ וכן מותר לקצר העשבים (Grass-Cutting).
- ❖ מותר לצחצח כלי כסף.
- ❖ מותר להדיח רכב – קאר וואש (נט"ג פכ"ט).
- ❖ הכנה לחתונה – מותר רק באין פנאי (מ"א סק"ח).
- ❖ אסור לשלוח מתנות לכלה, ואסור אפילו לקנות על מנת לאסוף אחרי ת"ב, ובמקום הצורך מותר ליתן Deposit (עי' דרשו בשם הפוסקים מזה).
- ❖ אסור ליתן מתנה לחבירו כגון כלי של שמחה, או כלי כסף (מ"ב ס"ק י"א), וכן אסור בין איש לאשתו, ובמקום צורך שלום בית – מותר.
- ❖ מותר ליתן מתנה לבחור בר מצוה (אחרונים).

יג. דיני תפירה:

- ❖ מותר לתפור רק דבר שצריך תיקון עכשיו (שו"ע ס"ז וס"ח).
- ❖ כגון בגד שנקרע, כפתור שנפל, וכן געליים שצריך תיקון.
- ❖ אבל אסור לתפור או אפילו לתקן בגד חדש, או להזמין אצל חייט.
- ❖ מותר לתפור בשביל בחור בר מצוה לימים אילו, או לחתן כלה כשאין מספיק זמן אחר ת"ב.
- ❖ חייט ישראל עושה מלאכת התפירה במלאכה שקיבל מישראל לפני ר"ח, ואם ניכר שזה נעשה בשביל גוי מותר אפילו לקבל אחר ר"ח (מ"ב נ"א ונ"ב).
- ❖ כן אסור לטוות גובליין (Goblin) בימים אלו, אבל נהגו להקל בזה לנעדרות בקעמפס עפ"י גדולי הפוסקים (הגרשז"א ושבח"ל).

יד. איסור בגדים חדשים:

- ❖ אסור לקנות בגדים חדשים אפילו לקטנים – ככל שימצא להם אח"כ שלא ביוקר.
- ❖ אסור לקנות אף בגדים התחתונים – אינטער-וועש, ואסור לקנות אפילו אלאחר ת"ב, וכן אסור לקנות כובע, שייטל, געליים, מגבות וכלי מיטה (משנ"ב מ"ד).
- ❖ מותר לקנות בגדים לצורך עשיית שידוך, וכן עבור בחור בר מצוה.

טו. בגדים מכובסים:

- ❖ אסור לכבס וללבוש בגדים מכובסים מר"ח עד חצות י' אב (תקנ"א ס"ג מחבר דרמ"א).
- ❖ אסור לכבס מר"ח אב, אפילו אינו רוצה ללבוש אלא אחרי ת"ב.
- ❖ וכן אסור להציע מיטות בכלי מיטה מכובסים (בעט-געוואנט), ואפילו לכבוד שבת אסור (משנ"ב ל"ג).

- ❖ כמו"כ אסור להשתמש בכלי שינה, מגבות – האנטעכער, מפות שולחן – טישטעכער מכובסים.
- ❖ מותר לכבס לכלוך וכתם מבגד כשאינו יכול לילך כן (עי' חזו"א, ועי' גשה"ח פכ"א י סק"א, נט"ג פל"ד ה).
- ❖ מי שבתוך ט' ימים נמצא שאין מספיק העמעדער (שהם מלכלוכים באופן שא"א ללבשם) מותר לכבס מה שצריך.
- ❖ בשבוע שחל בו ת"ב לכתחילה יעשה עד שבת שחל בו ת"ב – (עפ"י מ"ב ס' תקנ"א מ"ב כ"ט, וע' דרשו 41, וע' שם 40 בא"ד אכן – דאיירי מתחתונים, אבל בא"ד ומי – איירי מכל העמעד).
- ❖ וי"א שמותר אפילו כשעכשיו יש לו, אבל יודע שלא יהיה לו (שמעתי מחכם אחד).

טז. אופני החיתור בבגדים מכובסים:

- ❖ לפני ר"ח ילבש למשך קצת זמן כמה מלבושים שצריך.
- ❖ מותר ללבוש בגד מכובס אף אם אדם אחר לבשם קצת זמן לפני זמן ר"ת של ראש חודש.
- ❖ אם צריך, י"א שיכול ללבוש כמה בגדים בפעם אחת על קצת זמן.
- ❖ יכול להחליף במשך כל יום השבת, כגון כתונת בערב – בבוקר – ואחה"צ, אבל לא יפשיטנו ויחליפו לאלתר, דהוי כהכנה משבת לחול, וכן לא יאמר שזה לצורך חול.
- ❖ לכבוד שבת מותר ללבוש כתונת – העמעד נקי, אך אסור לכבס לכבוד שבת, ואם אין לו בגד נקי – מותר לו לכבס כתונת, וכ"ש ע"י גוי, וכן מותר אפילו בכתונת חדשה – אם אין לו אחרת (מש"ב ס"ק ל"ב ביה"ל ד"ה כלים).
- ❖ אשה לובשת לבנים נקיים.
- ❖ בגדים הסמוכים לגוף – אינטער וועש וכן זאקען – כשיש צורך מותר להחליף כגון במקום צער של זיעה, או שמוציא ריח – משום כבוד הבריות (גשה"ח שם, ערה"ש יור"ד שפ"ט, שמלת חיים, פסק"ת תקנ"א י"ז, נט"ג פל"ד ה, ועי' דרשו 41, וע' שם 40 בשם פוסקים דאינו אסור אלא לשם תענוג ורחבות).
- ❖ מפות שלחן נקיות לכבוד שבת – מותר (מ"ב ס"ק ל"ג).
- ❖ אם צריך – מותר ללכלך הבגדים ע"ג קרקע עולם – ערד (אבל לא מרוצפת ג'פלאסטערט, אא"כ מלכלכים) ואח"כ ללבשם.
- ❖ מותר להציע לאורח כלי מיטה מכובסים, כגון במלון, אבל נכון שיניחם על הקרקע לזמן מעט (מנח"י ח"י מ"ד).
- ❖ למי שצריך – מותר לקנות נעלי ת"ב, אבל שיהיה פשוטים (נט"ג ל"ב ו).

יז. רחיצה:

- ❖ אסור להתרחץ אפילו בצונן.
- ❖ אדם חלש, כגון יולדת – מותר אפילו בחמין (מ"ב פ"ה) וכן קטנים (עי' משנ"ב דרשו

- ❖ פניו ידיו ורגליו – מותר בפושרין (נט"ג פמ"ב ס"ג).
- ❖ מעוברת לפני הלידה מותרת בחמין (שעה"צ), וכ"ש אלו שהולכים למקוה בחודש הט', שמתירים בחמים.
- ❖ איסתגיס – מפונק וכן לנשים, והמזיע הרבה – מותר גם בזיף בראשו ובמקומות המזיעים בגופם, כגון תחת ידו ובין רגליו, דבמקום צער לא גזרו (עי' דרשו 110 - 109 כל השיטות בזה, ושם בשו"ת אור לציון, נט"ב מ"ג ב').

יח. רחיצה בערב שבת:

- ❖ כיום שרגילין כל ערב שבת בחמין, מותר פניו ידיו ורגליו וכ"ש ראשו בחמין (תקנ"א רמ"א, ט"ז, ועפ"י ח"א במ"ב ס"ק צ"ז),
- ❖ ויש מתירין זה גם עם סבון – זיף (עי' דרשו 113 בשם חזו"א).

יט. בשר ויין:

- אסור בבשר ויין וכן במיץ – (Grape Juice) גם בר"ח (מ"ב ס"ו מ"א כ"ו), וכן תבשיל של בשר (פלישיגע זופ), אם לא ניכר טעם בשר וכן טעם יין מותר (משנ"ב ס"ק ע"ז).
- ❖ מי שא"א לאכול חלבי (כגון אלרגיות וכדומה) מותר בבשר עוף (מ"ב ס"ק ס"ד).
- סיום מסכת מותר לכתחילה לסיים עבור זה (נט"ג ח"א פמ"א ס"ו, ועי' דרשו על מ"ב ס"ק ע"ג).
- אפילו מי שלא שמע את הסיום, (דרשו 9 בשם אג"מ).
- המבשל בשבת מותר לטעם ולפלוט, כמה פוסקים סוברים דמותר גם לבלוע (עי' דרשו 72).

השנייה באב

דיני השעה באב

- א. אסור לספר בשעת הקינות בערב ובבוקר (תקנ"ט ד').
- ב. אין חוב ליישב, ומותר לעמוד ואסור לישב על כסא (תקנ"ח ט"ז ס"ק ד').
- ג. אחר מעריב אומרים תתקבל, אבל לא מאחר האיכה עד מנחה ממחרת (כמש"כ שחם תפילתי).
- ד. תהלים דרך בקשה מחלוקת, מעשה ביכלעך ועתונים אסור (תקנ"ד מש"ב ס"ק ב', ושם דרשו).
- ה. לשאול לבריא דרך נימוס אסור, לאחל מזל טוב מותר, יותר טוב אחר חצות.
- ❖ גוטע נאכט מותר, גוט מארגען אסור, נענע ראשו בלבד מותר גוט מארגען וגיטן טאג אסור.
- ו. אין עושין מלאכה לפני חצות אבל מותר לבשל לצורך סעודת מצוה.

❖ אחר חצות מותר במלאכה מעיקר הדין, ולכן נשים מותרים לבשל אפילו שלא לצורך היום, אבל יש שכתבו שיד"ש יחמיר (ח"א, קש"ע סי' קכ"ד קט"ו, ועי' דרשו בשם ר' חיים שמקיל).

ז. אחר חצות בכתיבה מחלוקת, ויש מקילין.

ח. מעוברת כשנחלש מותר לאכול, עי' שיטות כל אופנים והפוסקים בזה (תקנ"ד דרשו 28 - 29).

ט. מלאכה ע"י גוי מותר דאין בזה היסח הדעת (תקנ"ד ס"ב) אבל לא דבר גלוי כבנין וכדו'.

י. חולה שאין בו סכנה כדורים מותר עם מים מה שצריך.

יא. חולה מעט אין צריך להקפיד לאכול פחות משיעור (תקנ"ד דרשו שם 29 - 28).

יב. השותה מחשש מחלה צריך פחות משיעור בכל פעם.

ד"ר מרצא' הישיבה באב

א. מי שלא יספיק לכבס י' אב (שנוסע וכדומה) מותר לכבס תיקף במוצאי ת"ב, וכן לרחוץ בשעת הצורך ועי' סי' תקנ"ח ושם דרשו).

ב. מותר ליתן לכובס נכרי כביסה במוצאי ת"ב כדי לכבס למחר ביום י' אחר חצות (שמעתי מחכם אחד).

ג. רחיצה בצונן מותר במוצאי ת"ב (עי' שם דרשו 4).

ד. במוצאי ת"ב מותר ללבוש בגדים מכובסים מלפני ר"ה, בפרט במקום הצורך, ויש מחמירים אבל יש להקל (עי' שם דרשו 6).

ה. מותר לתפור במוצאי ת"ב, (שם בשם אג"מ).

ו. קטנים מותר בבשר במוצאי ת"ב.

כל המתאבל על ירושלים זוכה זריזה בנהממה (תענית ל')

דיינים מומחים משיבים ועונים על שאלתכם כל ימות השבוע

קול

929-4 SHABAS

9 2 9 - 4 7 4 - 2 2 2 7

הלכות שבת
האטליין

שבת | יום טוב | חול המועד

יצא לאור ע"י הרב יהודה אליקים מאנהייט - מו"צ בק"ק ברוקלין יצ"ו

להנצחות והערות או לקבל הגלימות נא להתקשר - 347-512-9276 - haluchuyeshuru@gmail.com